

Memokraatlik vabariik

Sulev Vedler

Kell oli 7.26 möödunud nädala esmaspäeval, kui vandeadvokaat ja endine õiguskantsler **Allar Jõks** teatas ETV saates "Terevisioon", et Eesti erakondade rahastamises ei muutu enne midagi, kui juhtub midagi dramaatilist: "Peab olema skandaal!"

Jõks märkis, et Riigikogu endine liige **Silver Meikar** oli talle rääkinud: kahtlase raha kasutamise jutt ei käi üksnes Keskerakonna, vaid ka teiste parteide kohta.

Päev hiljem avaldaski Postimees Meikari loo, kuidas ta annetas Reformierakonnale 115 000 krooni tundmatu päritoluga raha. Skeemi olla mahitanud partei endine peasekretär, praegune justiitsminister **Kristen Michal**.

Sellest ajast saadik räägib meedia mitte ainult kahtlase raha ja poliitika seostest, vaid ka võimalusest, et ühe aastate jooksul välja kujunenud suhtevõrgustiku baasil tekib Eestis uus erakond.

Selle keskmes on **Daniel Vaarik**, keda paljud peavad Eesti üheks võimekamaks poliitiliseks nuditõmbajaks, britipäraselt spindoktoriks. Ta ise peab oma tegevust täp-

selt vastupidiseks: "Kõik, mida mina ja paljud teised oleme teinud, on just inimeste harimine spinni osas. Seda on teinud nii "Ühtse Eesti Suurkogu" kui ka kõik muud algatused, lõpetades sel suvel ilmutava "Poliitikahuviliste kooliga"."

Erinevalt vandenõuteooriates levinud arvamusest luges Vaarik Meikari lugu esimest korda 15 minutit enne artikli saatmist Postimehele. Kui Meikar talle helistas, oli Vaarik parajasti autoroolis, peatas masina tanklas, luges teksti telefonis läbi ja andis vaid ühe nõuande: võtku autor välja iga vähegi kahtlane asi, et pisiveale osutades ei saaks kõva teemat tappa.

VAARIK ON AMETILT PR-mees, kelle kundede sekka kuuluvad Eesti Energia (ta nõustas näiteks 2010. aastal katset elektrifirma börsile viia, mille Reformierakond põhja lasi), Webmedia, Tehnopol ning veel mitmed lugupeetud asutused-ettevõtted Eestist ja Leedust.

Vaarik on ka poliitikauuringute keskuse Praxis nõukogu esimees. Sihtasutuse eesmärk on "toetada analüüsil ja osalusdemokraatia väärtustel põhinevat poliitika kujunemise kultuuri Eestis". Praxis töötab põhiosas Eesti avaliku sektori ja Euroopa Liidu raha eest.

Vaariku tuntuim tööriist on veebikulg memokraat.ee, kus ilmuvad ühiskonna- ja meediakriitilised artiklid. Nende autoreid ei kammitse seejuures formaadid ega deedlainid, mis

Pressiteadete edastamine

Meediamonitooring

Meediaanalüüsid

sageli ajakirjanikke segavad. Memokraadi autorid on oma mõtetes vabad, keegi ei sunni neid midagi välja pahvatama ja paljastama. Nad ei saa kirjatükkide eest honorari ehk pole lugude avaldamisest rahaliselt huvitatud.

Küll aga õhkub lugudest paras ports idealismi, mille liiga vähese esinemise üle tänapäeva ajakirjanduses kurtis hiljuti just Vaarik.

Memokraadi autorid on mainekad:

Sten Tamkivi (endine Skype'i juht Eestis), **Raul Rebane** (meediateooriate ja infosõja spetsialist), Silver Meikar (endine Riigikogu liige), **Tõnu Viik** (filosoof), **Kristjan Lepik** (tarkinvestor. ee asutaja), **Tarmo Jüristo** (endine investeerimispankur, liikumise Occupy Wall Street Eestisse tooja), **Eero Epner** (NO99 dramaturg), **Allar Tankler** (poliitikaspets, PR-meis) ja paljud teised.

See on seltskond, kellega sarnaseid vaateid võisid eestlased näha telesarjas "Riigimehed" ja teatritükis "Ühtse Eesti Suurkogu".

MEMOKRAAT EI PIIRDU üksnes kirjatükkidega. Mullu sügisel annetasid memokraat.ee lugejad raha, ostmaks Jüristole lennukipiletid New Yorki, et too uuriks seal Occupy Wall Streeti aktsioone.

Enne jõule astus Silver Meikar välja 90 õpilasega Pühajärve põhikooli sulgemise vastu. Ka Daniel Vaarik ja Tarmo Jüristo käisid sealset rahvast õpetamas. Samuti Allar Jõks ja **Carri Ginter**, kes töötavad Soraineni advokaadibüroos.

Kui peaminister **Andrus Ansip** pidas tänavu talvel kuulsa kõne ja sajad ACTA-vastased tulid, fooliummütsid peas, väljaastumistele, siis koostasid Daniel Vaarik, Sten Tamkivi, **Marten Kokk** ja **Linnar Viik** internetivabaduse teesid.

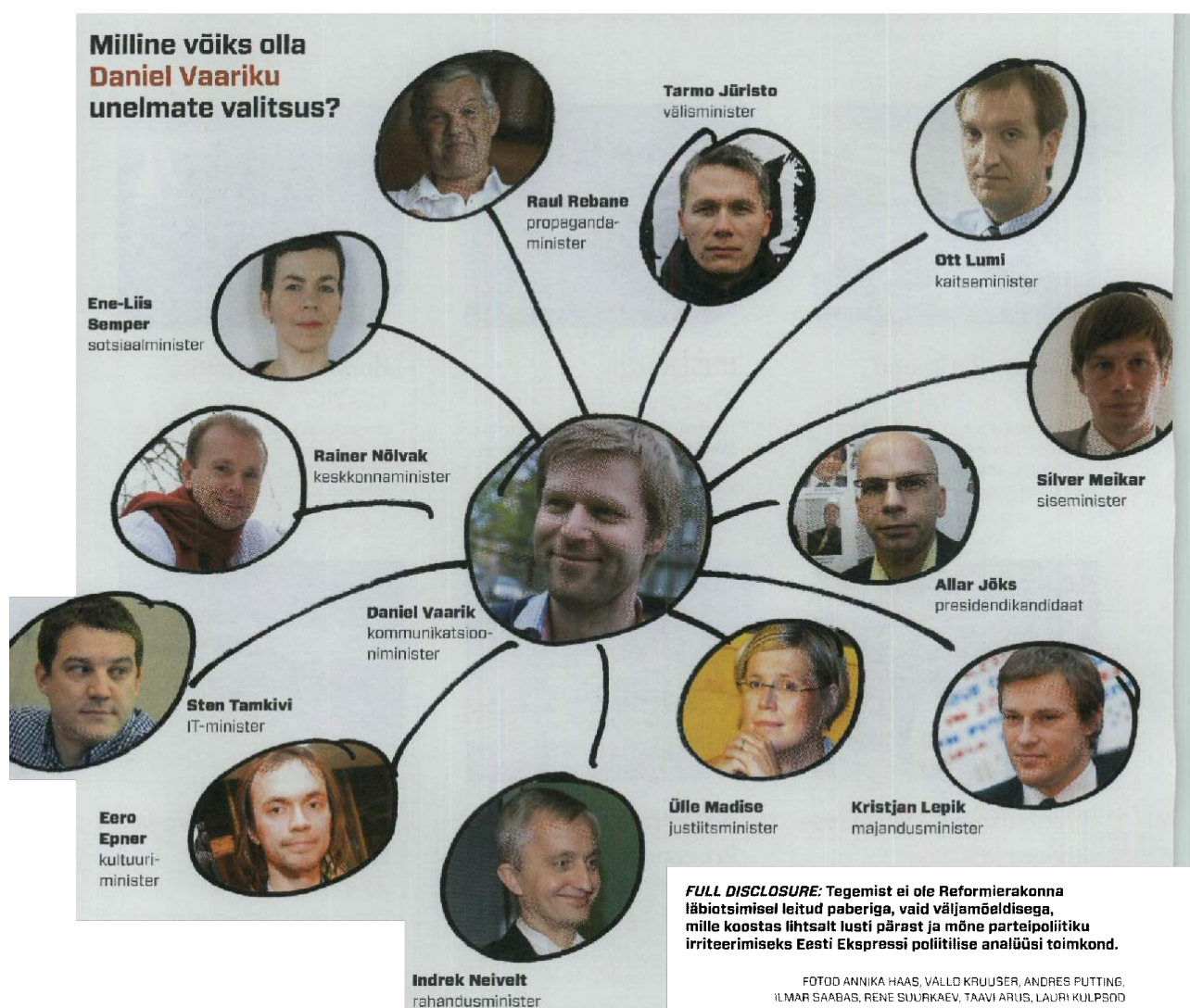
Tamkivi kuulub Praxise nõukogusse ning on riigipea **Toomas Hendrik Ilvese** koosseisuväline nõunik. Vaarik on presidendi mõttekoja liige. Kadri-oru õigusnõunik **Ülle Madise** avaldas

arvamust, et musta raha parteidele annetamine, vahendamine ja vastuvõtmine tuleb taas kriminaalkorras karistatavaks muuta.

Vandenõuteooriate fännid võivad siinkohal sidemeid vedama jäädagi, sest Memokraadi autorid on laia tutvusringkonnaga. Ent see kõik ei pruugi tähendada uue erakonna loomist.

KOHATI MEENUTAB olukord sajandi algust, mil poliitilisele areenile ilmus Res Publica. Tolle tegelased rääkisid, et on tüdinenud vanadest poliitpeerudest ning tahavad uut ja ausat poliitikat.

Memokraatliku võrgustiku liikmete avaldustest tuleb samuti välja, et neile ei istu praegune poliitika, mis on läbi imbinud tülpimusest ja pet-

Pressiteadete edastamine

Meediamonitooring

Meediaanalüüsid

tustest. Aga Res Publica kombel võimu võtma pole nad kippunud.

Eesti on küll erakondlik riik, kuid mõnda kooli kaitsta, osalusdemokraatia ideid levitada ja muid asjalikke asju saab teha ka uut parteid moodustamata. Seda enam, et võimu kriitiseerida on sageli hulga lihtsam kui valitseda.

Daniel Vaarik oli küll **Siim Kallase** valitsuse pressiesindaja, kuid ta pole ühegi partei liige. Möödunud neljapäeval deklareeris ta Memokraadis, et "ei ole huvitatud erakonnapoliitikasse sisenemisest, uue erakonna loomisest, vana erakonnaga ühinemisest ega nende nõustamisest. Ma ei osale ka 2015. aasta valimistel (ning edasise osas puudub plaan) ning ma ei nõusta ka ühtegi poliitilist jõudu ega seda toetavat jõudu."

Samamoodi teatas **Indrek Neivelt**, et tal pole mingit kavatsust hakata poliitikat tegema. Neivelt pole Memokraadi autor, Vaarik ütleb, et nad praktiliselt ei tunnegi üksteist.

Memokraadi autorite ring on lõtv, ilma kindla põhikirja ja liikmete nimistuta. Sinna ei võeta kedagi sisse, sealt ei arvata kedagi välja.

See on võitlus parema Eesti nimel, võttis **Madis Jürgen** liikumise eesmärgi kokku tänavu talvel, kui käis madin Pühajarve kooli eest.

Mõne aastaga on memokraatlik seltskond kasvanud nii tugevaks, et nende tegevus häirib parteibosse töiselt.

Vaarik kuulis hiljuti imestusega, et tal olla kolme aasta plaan plats puhataks lüüa...

PAAR TALVE TAGASI rääkis üks ettevõtja mulle skeemist koondnimetusega Ansip Oil. Peaministriga polnud siin muud pistmist, kui et ta valitses parajasti Toompeal ja osa Eesti rahvast armastas Ansipit kirglikult kiruda.

Ansip Oil oli suurejooneline maksu- ja pettus. Mingid hämarad tegelased vedasid Lätist sisse kütust, laudustasid kõrvalistes naftabaasides ja müüsid odavalt maha, jättes südamerahus riigimaksud tasumata ning veeretades süü tankistide kaela.

Ettevõtja jutt tundus tõene: ka maksuamet kurtis parajasti kütusepettuste kasvu ning soovis piirile salaari ohjeldamiseks kaameraid üles sättida. Arimehe sõnul teadsid poliitikud seda skeemi, aga midagi ei muutunud kuude kaupa. "Erakondi olitatakse hästi," väitis ta.

See kord polnud jutt mõne seaduse ostmisest, millest ajakirjandus tavatseb tihti rääkida, vaid senise olukorra säilitamisest, mis lubas mustal äril õitseda. Arimehe hinnangul võis salaari kasum olla sadu miljoneid kroone aastas. Sularaha liikus bisnises palju. Musta kütusega tegelenud ärimehed firmast O.olla koguni praalinud,

et miks küll **Oliver Kruuda** müüs Kallevi norralastele, võinuks ju ka neile pakkuda.

Aga milline partei ja kui palju raha sai, allikas ei teadnud. Ma ei haaranud kohe sulge, peale tulid uued lood ja nii vajuski teema unustuse hõlma. Kuni Meikar tuli välja jutuga, et erakonnad sisuliselt pesevad kahtlast raha. Mis tõstatas minus kahtluse, kas mõnele parteile tilkus midagi ka mustast kütusearist.

PALJUD INIMESED küsisid, miks Meikar oma avalduse just praegu tegi, kes on selle taga, kes selle tellis.

Üks mu hea tuttav võrdles seepeale juhtunud olukorraga, kus seitse meest võtavad kõrtsus napsu, jäävad purju, lähevad isekeskis tülli ja kuus hakkavad järsku üht peksma. Onnetu kukub maha, aga ülejäänud tambivad teda jalgadega edasi. Osa baarikülatajatest näeb toimuvat, kuid ei tee välja. Osa ei pane neid üldse tähele, sest muusika käib ja on ka muud teha peale teiste trimpajate jälgimise.

Järsku hakkab ühel peksjal paha. Ta läheb kempsu oksesse, kaineneb veidi, tuleb kõrtsutappa tagasi, näeb kaaslasti ikka veel maaslamajat peksmas ja hüüab valgustatult: "Lõpetage ära! See ei sobi! Nii ei tohi!"

Sõbrad ei kuula teda. Kainenenu kutsub politsei.

Selle loo puhul ei küsi me, kes on politsei kutsumise taga, kes selle tellis.

Ka Meikari puhul pole oluline, miks ta oma avalduse just praegu tegi. Oluline on, et ta tõstas ühiskonnas teema, kuidas Eesti erakondade rahaasjad pole korras.

MEIKAR KIRJUTAS juba 24. jaanuaril Postimehes: "Mitte miski ei seo rohkem kui ühiselt sooritatud kuritegu. Erakonna rahaasjade ja võimule saamisega kaasnevat positsioonide jagamise eest vastutava peasekretäri ametit ei usalda kunagi isikule, kes võiks parteiladviku eksimusi paljastada.

Lojaalsuse eest tagatakse talle täielik toetus ja kaitse, kui ta ise peaks skandaali sattuma. [-] Eesti poliitika oleks oluliselt puhtam, kui uued juhtorganitesse valitud poliitikud ei pelgaks tuhandi vanades paberites ja pöördüksid kahtlaste tehingute asjus õiguskaitsorganite poole ning kõik lihtliikmed nõuaksid, et nende erakonna poliitikut kaituksid moraalselt."

Artikkel kandis pealkirja "Puhastustuli on ainuke võimalus".

Muu hulgas mainis Meikar 2003. aastal Saksa liberaalses parteis FDP puhkenud skandaali. Varjatud annetuse teinud sajad inimesed said kriminaalkaristuse ning endine minister **Jürgen Möllemann** sooritas langevarjuhüpet tehes (töenäoliselt) enesetapu.

Huvitav, mida mõtles kõike seda lugedes Kristen Michal?

Memokraadi seltskond on lõtv, ilma kindla põhikirja ja liikmete nimistuta. Sinna ei võeta kedagi sisse, sealt ei arvata kedagi välja.